Yargıtay 7. HD E.2025/4843 K.2026/2701 (14.05.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

7. Hukuk Dairesi 2025/4843 E. , 2026/2701 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 36. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2025/618 E., 2025/894 K.

İLK DERECE MAHKEMESİ : Ankara 32. Asliye Hukuk Mahkemesi

SAYISI : 2023/337 E., 2024/345 K.

Bölge Adliye Mahkemesince verilen karar davacı vekilince duruşma istemli temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne duruşma isteminin davanın niteliği itibariyle reddine karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin eşi olan ... 'in 27.05.2015 tarihinde öldüğünü, mirasçılarının müvekkili ... ile davalı ... ve ... olduğunu, müvekkilinin, eşinin vefatının ardından 31.07.2016 tarihine kadar davalı/oğlu ...'in yanında kaldığını, 31.07.2016-31.05.2017 tarihleri arasında kendi isteği ile kızı ...'in yanında kaldığını, müvekkilinin "miras payı devir sözleşmesinin iptali ve hükümsüzlüğü" davasını açmasının ardından oğlu tarafından kaçırıldığını, müvekkilinin, davalının yanında tutulduğu dönem boyunca malvarlığının hızla azaldığını, 25.01.2016 tarihinde davalı tarafından sağlık kontrollerinin yapılacağının söylenerek sağlık merkezine götürüldüğünü, alınan sağlık raporu sonrası müvekkilinin deneyimsizliğinden yararlanılarak noterde miras payının devri sözleşmesinin imzalatıldığını, ilgili sözleşme ile ortak murisin müvekkiline bırakmış olduğu payın davalıya devrinin düzenlendiğini, müvekkilinin bu sözleşmeyi imzaladığını sonradan öğrendiğini, ... A.Ş yönetim kurulunun miras payı hisse devir sözleşmesini ihtarname ile bildirmesi akabinde müvekkilinin haberdar olduğunu belirterek müvekkili tarafından 1 yıllık hak düşürücü süre içerisinde bağlı olunmadığı bildirilen .... Noterliğinin 25.01.2016 tarihli ve ... yevmiye numaralı miras payı sözleşmesinin hükümsüzlüğünün tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; hak düşürücü süre itirazında bulunduklarını, kısıtlı davacı ...'in gerçek iradesinin dava konusu miras payı devri sözleşmesini yürürlükten kaldırmak olmadığını, kısıtlı ... adına vasisi ...tarafından ikame edilmiş olan işbu davanın, kısıtlı ...'ın kısıtlanmasından yıllar önce, kendi hür iradesi ve vicdani kanaatine uygun olarak yapmış olduğu bir tasarruf olan miras payı devri sözleşmesini, onun gerçek iradesi ve isteğine tümüyle ters düşecek bir şekilde ortadan kaldırmayı amaçladığını, kısıtlı davacının dava konusu edilen miras payı devri sözleşmesini noterde imzalarken neye imza attığını ve sonuçlarını anlayabilecek durumda olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile somut olayda irade sakatlığının en geç Ankara 13. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2016/556 Esas sayılı davanın açıldığı 29.12.2016 tarihinde öğrenildiği ve bu davanın açılması ile hak düşürücü sürenin kesilip yeniden işlemeye başlayacağı, yeni başlayan bu sürenin 29.12.2016 tarihinde

dolduğu, eldeki işbu davanın ise 1 yıllık hak düşürücü süreden sonra 16.08.2023 tarihinde açıldığı gerekçesiyle, davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekilince istinaf başvurusunda bulunulması üzerine, Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile dosya kapsamına ve toplanan delillere göre mevcut delillerin takdirinde ve hükmün dayandığı gerekçede bir isabetsizlik bulunmadığından davacı vekilinin istinaf kanun yolu başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde özetle; müvekkilinin dava konusu sözleşmeyi imzaladığını, sözleşmenin hukuki sonuçlarını, kendisiyle davalı tarafından üstlenilen edimler arasında çok aşırı bir oransızlık olduğunu çok sonra öğrenebildiğini, müvekkilinin .... Noterliğinin 25.01.20 ... yevmiye nolu miras payı devir sözleşmesinin hüküm ve sonuç doğurmaması amacıyla TBK md. 28'de tanınan öğrenme tarihinden itibaren işlemeye başlamış olan bir yıllık hak düşürücü süre içinde, edimler itibariyle aşırı oransızlık içeren ve böyle bir sonuca deneyimsizliğinden yararlanılarak ulaşılmış bulunulduğu anlaşılan sözleşme ile bağlı olmadığını .... Noterliğinin ... yevmiye nolu 14.10.2016 tarihli ihtarnamesi ile davalıya bildirdiğini ve sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren geçmişe etkili olarak hükümsüz olduğunu beyan ettiğini, müvekkili zararına ve fakat davalı yararına yapılan miras payının devri sözleşmesinin TBK md. 28'de düzenlenen aşırı yararlanmanın (gabin) tüm unsurlarını barındırdığını ileri sürerek kararın bozulmasını istemiştir.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık; miras devir sözleşmesinin aşırı yararlanma hukuki sebebine dayalı olarak geçersiz olduğunun tespiti ile iptali istemine ilişkindir.

TBK'nın aşırı yararlanma başlıklı 28. maddesinde; "Bir sözleşmede karşılıklı edimler arasında açık bir oransızlık varsa, bu oransızlık, zarar görenin zor durumda kalmasından veya düşüncesizliğinden ya da deneyimsizliğinden yararlanılmak suretiyle gerçekleştirildiği takdirde, zarar gören, durumun özelliğine göre ya sözleşme ile bağlı olmadığını diğer tarafa bildirerek ediminin geri verilmesini ya da sözleşmeye bağlı kalarak edimler arasındaki oransızlığın giderilmesini isteyebilir.

Zarar gören bu hakkını, düşüncesizlik veya deneyimsizliğini öğrendiği; zor durumda kalmada ise, bu durumun ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak beş yıl içinde kullanabilir" hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre aşırı yararlanmanın söz konusu olduğu bir sözleşmede zarar gören, sözleşmeyle bağlı olmaktan kurtulmak ya da oransızlığın giderilmesini sağlamak istiyorsa, bu hakkını düşüncesizlik veya deneyimsizliğini öğrendiği; zor durumda kalmada ise bu durumun ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl ve her iki durumda da sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak beş yıllık hak düşürücü süreler içinde kullanabilecektir. Maddenin 2. fıkrasında, bir yıllık sürenin sözleşmenin kurulduğu tarihten değil, düşüncesizlik ya da deneyimsizliğin öğrenildiği veya zor durumun ortadan kalktığı tarihten başlaması kabul edilmiştir. Ayrıca, zarar görenin sözleşmeyle bağlı olmama iradesini diğer tarafa açıklayabileceği beş yıllık azami bir süre öngörülmüş ve bu sürenin başlangıcı bütün durumlarda sözleşmenin kurulduğu tarih olarak benimsenmiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 22.10.2025 tarihli ve 2024/1-3 99... /643 Karar sayılı kararı).

Öte yandan, aşırı yararlanma her türlü delille ispat edilebileceği gibi iptal hakkının kullanılması hiç bir şekle bağlı değildir. Aldatmanın öğrenildiği tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde karşı tarafa yöneltilecek bir irade açıklaması, def'i yahut dava yoluyla da kullanılabilir.

Somut olayda; iptali istenilen sözleşme 25.01.2016 tarihinde düzenlenmiş, davacı taraf .... Noterliğinin ... yevmiye nolu 14.10.2016 tarihde düzenlenen ve 18.10.2016 tarihinde tebliğ edilen fesih ihtarnamesiyle aşırı yararlanma nedeniyle sözleşmeye bağlı olmadığı yönündeki iradesini davalıya bildirmiştir. Bu durumda TBK'nın 28/2. maddesinde belirlenen 1 yıllık hak düşürücü süre içerisinde sözleşme ile bağlı olunmadığı karşı tarafa bildirildiğine göre, davanın esası hakkında bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar verilmesi isabetsiz olup hükmün bozulması gerekmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Yukarıda açıklanan nedenlerle İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,14.05.2026 tarihinde kesin olmak üzere oy çokluğuyla karar verildi.

K A R Ş I O Y

Yapılan yargılamaya, toplanan delillere, tüm dosya içeriğine, özellikle TBK'nın 34. hükmüne ve kabule göre de; hukuki yarar yokluğundan, mahkeme kararı ve dayandığı gerekçeler usul ve yasaya uygun olduğundan Mahkeme kararının onanması görüşündeyim.